

رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی

دوره ۲، شماره ۵، تابستان ۱۳۹۳

ص ص: ۴۷ - ۳۷

شناسایی عوامل بیرونی و درونی استان هرمزگان در زمینه گردشگری ورزشی و اولویت بندی شاخص های تأثیرگذار بر آن بر اساس مدل SWOT

شعله سهرابی پور^{۱*} - مجید جوادی^۲

۱. کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه فرهنگیان، پردیس شهید بهشتی، بندرعباس، ایران، ۲. کارشناس ارشد

مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، بندرعباس، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۱ / ۱۱ / ۱۳۹۳، تاریخ تصویب: ۲۷ / ۰۲ / ۱۳۹۴)

چکیده

هدف پژوهش حاضر، شناسایی عوامل بیرونی و درونی استان هرمزگان در زمینه گردشگری ورزشی و اولویت بندی شاخص های تأثیرگذار بر آن (SWOT) بود و نوع پژوهش توصیفی، پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش کلیه صاحب نظران در زمینه گردشگری ورزشی استان هرمزگان بود که ۸۴ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار اندازه گیری، پرسشنامه ۵۰ سؤالی محقق ساخته بود که عوامل تأثیرگذار بر گردشگری ورزشی را در پنج شاخص اقتصادی و بازاریابی، اجتماعی و فرهنگی، جاذبه های گردشگری، تجهیزات و تسهیلات و رویدادهای ورزشی، خدمات و حمل و نقل، در قالب نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت ها و تهدیدها مورد مطالعه قرار داد. پایایی آن از طریق ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹ به دست آمد. برای تجزیه و تحلیل داده ها از روش های آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شد. نتایج نشان داد مشرف بودن به دریا و کشورهای حوزه خلیج فارس و مناطق آزاد و استفاده از سواحل دریا مهم ترین نقطه قوت، عدم انجام بازاریابی علمی با کمک متخصصان در زمینه گردشگری ورزشی، مهم ترین ضعف، موقعیت استان هرمزگان در عرصه ورزش های آبی کشور به عنوان مهم ترین فرصت و ضعیف بودن حمل و نقل ریلی مهم ترین تهدید در زمینه گردشگری در استان هرمزگان است. همچنین در اولویت بندی شاخص ها، جاذبه های گردشگری مؤثرتر از سایر شاخص ها شناخته شد.

واژه های کلیدی

تهدید، ضعف، فرصت، قوت، گردشگری، گردشگری ورزشی، مدل SWOT.

مقدمه

امروزه گردشگری ورزشی فراتر از یک صنعت به پدیده‌ای اجتماعی-اقتصادی در سطح جهانی تبدیل شده و این صنعت سفید به‌عنوان یک پدیده چندبعدی در جوامع بشری منبع مهمی برای بهبود وضعیت اقتصادی، اجتماعی و سیاسی است (۲۴).

براساس برآوردهای صورت گرفته در سال ۲۰۱۱، حدود ۱۰ درصد از اقتصاد بومی بسیاری از کشورها را این صنعت به خود اختصاص داده است (۱). توسعه صنعت گردشگری، به‌ویژه برای کشورهای در حال توسعه که با معضلاتی همچون میزان بیکاری بالا، محدودیت منابع ارزی و اقتصاد تک‌محصولی مواجه‌اند، اهمیت فراوانی دارد. همچنین پیش‌بینی می‌شود تعداد گردشگران جهان تا سال ۲۰۱۵ به بیش از یک‌ونیم میلیارد نفر برسد که درآمدی بالغ بر ۱۵۵۰ میلیارد دلار را عاید کشورهای جهان خواهد کرد (۷). بنابر عقیده بسیاری از کارشناسان، گردشگری دانشی چندرشته‌ای است که اگر بدون انسجام و تجزیه و تحلیل سیاسی دقیق، توسعه و تکامل یابد، بی‌شک کامل نمی‌شود.

یکی از این رشته‌ها توریسم ورزشی یا به بیانی دیگر گردشگری ورزشی است (۱۱). گردشگری ورزشی بهترین راه توسعه گردشگری، جذب گردشگر به منطقه، توسعه امکانات تفریحی و ورزشی، افزایش درآمد و اشتغال منطقه است (۱۱) و به‌عنوان منبعی مهم برای بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی و سیاسی (۲۳)، معرفی شده است. با نگاه اجمالی و کوتاه به نتایج تحقیقات انجام گرفته متوجه خواهیم شد که اولاً بیشتر مدیران، کارشناسان و گردشگران به نقش اساسی توسعه گردشگری در توسعه اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی تأکید دارند، ثانیاً صنعت گردشگری در استان هرمزگان را دچار پاره‌ای از نقایص و کاستی ارزیابی می‌کنند. در زمینه گردشگری ورزشی، با

وجود حضور تیم‌های ورزشی و ورزشکاران هرمزگانی در تورنمنت‌ها و لیگ‌های مختلف کشوری، آسیایی و حتی جهانی، به‌نظر می‌رسد این استان با کاستی‌ها و مشکلات فراوانی روبه‌رو بوده است که یکی از عمده‌ترین این مشکلات کمبود فضاها و امکانات ورزشی استاندارد است. می‌توان گفت دوام و بقای صنعت گردشگری نیازمند مهیا بودن زنجیره‌ای از عوامل و عناصر شامل تسهیلات، تأسیسات و امکانات و وجود تناسب و ارتباط منظم و هماهنگ بین آنهاست. در واقع نظام گردشگری یک جامعه، آراستگی و ارتباط منظم بین کلیه نهادها، دستگاه‌ها، مقررات، تأسیسات و امکاناتی که به‌طور مستقیم و غیرمستقیم با فعالیت گردشگری مرتبط‌اند و در فراهم آوردن امکان بازدید گردشگران از آن جامعه مؤثرند، تعریف می‌شود (۵).

گردشگری ورزشی، به‌دلیل اینکه به زبان یا فرهنگی خاص محدود نیست، همه فرهنگ‌ها را در بر می‌گیرد و این برای کشورهایی که به دلایل خاص اعتقادی و دینی در جذب گردشگر ناموفق بوده‌اند، بستری مناسب را فراهم می‌سازد (۱۵).

در کنار تأثیرات گردشگری ورزشی بر صنعت گردشگری نکته دیگری که در این میان اهمیت ویژه‌ای دارد، تأثیر ورزش و گردشگری بر کشورهاست و فارغ از تأثیرات اقتصادی گردشگری ورزشی، این بخش در ایجاد احساس غرور و سربلندی، وجدان کاری و سختکوشی، احترام به قانون و قانون‌پذیری، حس رقابت و انگیزه پیشرفت نیز تأثیرگذار است. برگزاری تورنمنت‌های ورزشی در سطح بالای بین‌المللی، تحولات عظیم اقتصادی، ورزشی، فرهنگی-اجتماعی و زیست‌محیطی برای کشور میزبان به ارمغان می‌آورد (۲۷).

در زمینه گردشگری در استان به‌خصوص در چند سال اخیر پژوهش‌هایی صورت گرفته است که از جمله آن

شدن به یکی از قطب‌های گردشگری ورزشی (حداقل در سطح ملی و منطقه‌ای) را دارا باشد.

با توجه به اینکه تاکنون در زمینه شناسایی عوامل بیرونی و درونی استان هرمزگان در زمینه گردشگری - ورزشی از دیدگاه کارشناسان گردشگری و ورزش در سطح استان تحقیقی انجام نگرفته است و با در نظر گرفتن موارد مذکور این سؤال مطرح می‌شود که آیا استان هرمزگان در زمینه گردشگری به‌طور عام و گردشگری ورزشی به‌طور خاص توانسته است به جایگاه واقعی خود دست یابد و اینکه مدیران و مسئولان امر گردشگری و ورزش در زمینه شناخت ضعف‌ها، قوت‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها، تا کنون چه اقداماتی انجام داده‌اند و تا چه اندازه در برنامه‌ریزی و اجرا موفق بوده‌اند؟

روش تحقیق

پژوهش حاضر براساس دسته‌بندی پژوهش‌ها از نظر هدف، کاربردی و از نوع توصیفی است که به روش پیمایشی انجام گرفته است. جامعه پژوهش حاضر، شامل کلیه کارشناسان و صاحب‌نظران در زمینه گردشگری ورزشی در استان هرمزگان بود (جدول ۱).

ابزار اندازه‌گیری پرسشنامه محقق‌ساخته بود. این پرسشنامه دارای دو بخش شامل اطلاعات جمعیت‌شناختی مربوط به جامعه آماری در بخش اول، و ۵۰ سؤال بسته‌پاسخ با طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت (بسیار زیاد، زیاد، متوسط، کم و بسیار کم) در بخش دوم بود که به‌ترتیب نمره ۵، ۴، ۳، ۲، ۱ به آنها تعلق گرفت. این پرسشنامه براساس پنج شاخص تأثیرگذار بر گردشگری ورزشی (شاخص اقتصادی و بازاریابی، شاخص اجتماعی و فرهنگی، شاخص جاذبه‌های گردشگری، شاخص تجهیزات و تسهیلات و رویدادهای ورزشی و شاخص خدمات و حمل‌ونقل) طراحی شد که به نقاط قوت، نقاط ضعف،

می‌توان به پژوهش‌هایی در خصوص بررسی موانع و چالش‌های توسعه گردشگری در استان هرمزگان و به‌کارگیری بهینه در راستای گردشگری پایدار (۴)، در خصوص ارزیابی قابلیت‌های طبیعت‌گردی جزیره قشم با بهره‌گیری از مدل راهبردی SWOT (۱۴)، در خصوص تأثیرات توسعه صنعت گردشگری ورزشی در جزیره کیش از دیدگاه مدیران و متخصصان گردشگری ورزشی (۲)، در خصوص توانمندی‌های ورزشی استان هرمزگان (۱۶)، در خصوص تحلیل عوامل اثرگذار بر توسعه گردشگری ورزشی اشاره کرد.

شناخت قابلیت‌ها و محدودیت‌های گردشگری ورزشی استان هرمزگان می‌تواند تأثیر سازنده‌ای بر برنامه‌ریزی مناسب و رفع مشکلات داشته باشد. محقق به این نتیجه رسید که ضمن پاسخگویی به این پرسش که پتانسیل‌ها و محدودیت‌های توسعه گردشگری ورزشی در استان هرمزگان کدام است و چه راهکارهایی به توسعه گردشگری ورزشی در این استان منجر می‌شود، به بررسی و تحلیل نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها از دیدگاه مشارکت‌کنندگان بپردازد و در نهایت با توجه به این نظرها با روش^۱ SWOT (نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها)، راهکارهای مناسبی برای بهره‌گیری بهینه از نقاط قوت و فرصت‌ها و تقویت یا از بین بردن ضعف‌ها و تهدیدها برای دستیابی به توسعه گردشگری ورزشی ارائه دهد. استان هرمزگان بنا به داشتن شرایط خاص از جمله واقع شدن در کنار دریا و داشتن راه به دریای آزاد و طبیعت جادویی و جاذبه‌های فراوان، معروف به گنجینه جزایر ایران و ده‌ها اثر زیارتی و ۵۵ جاذبه فرهنگی از توانایی گردشگری ورزشی برخوردار است (۱۲). از سوی دیگر با توجه به پیشرفت نسبتاً چشمگیر ورزش استان، به‌نظر می‌رسد این استان، پتانسیل تبدیل

1. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats

فرصت‌ها و تهدیدها تقسیم شدند. در پژوهش حاضر، از شاخص‌های آمار توصیفی شامل فراوانی، درصد میانگین و انحراف معیار استفاده شد. به منظور تحلیل استنباطی داده‌های به دست آمده از ابزار اندازه‌گیری، از روش‌های آمار استنباطی شامل آزمون t تک‌متغیره، آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی گویه‌ها، شاخص‌ها و آزمون تحلیل واریانس چندمتغیره (مانوا) برای مقایسه میانگین نظرهای جامعه مورد مطالعه استفاده شد. پس از مطالعه مقدماتی و تعیین واریانس سؤالات، پایایی پرسشنامه از طریق ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد که ضریب $0/89$ به دست آمد.

جدول ۱. افراد جامعه، تعداد نمونه و تعداد پرسشنامه‌های برگشتی

جامعه	درصد	نمونه	درصد	تعداد پرسش‌ها	درصد تکمیل شده
استادان دانشگاه	۱۱	۱۳	۱۱	۹	۱۲
کارشناسان تربیت بدنی	۳۴	۴۰/۵	۳۴	۳۰	۴۱
کارشناسان گردشگری	۱۶	۱۹	۱۶	۱۳	۱۸
لیدر تورهای گردشگری	۲۳	۲۷/۵	۲۳	۲۱	۲۹
مجموع	۸۴	۱۰۰	۸۴	۷۳	۱۰۰

نتایج و یافته‌های تحقیق

براساس تحلیل SWOT نشان می‌دهند. هر یک از

عوامل مندرج در جداول مربوط، شامل ۱۳ نقطه قوت، ۱۹ ضعف، ۹ فرصت و ۱۰ تهدید است.

جداول ۲ تا ۵ نتایج کلی را در زمینه قوت‌ها، ضعف‌ها،

فرصت‌ها و تهدیدهای گردشگری ورزشی استان هرمزگان

جدول ۲. نتایج آزمون t تک‌متغیره. مقایسه میانگین موارد مربوط به نقاط قوت استان هرمزگان در زمینه گردشگری

ورزشی با سطح متوسط (۳)

نقاط قوت گردشگری ورزشی در استان هرمزگان	سطح متوسط	میانگین	انحراف معیار	t	سطح معناداری
وجود مواد غذایی و آشامیدنی...	۳	۳/۴۶	۰/۶۲	۶/۳۶	۰/۰۰۱
وجود جاذبه‌های طبیعت‌درمانی ...	۳	۳/۴۳	۰/۵۸	۵/۰۲	۰/۰۰۱
کیفیت اسکان در هتل‌ها	۳	۳/۶۰	۰/۸۳	۶/۲۱	۰/۰۰۱
ارتباط کارکنان با گردشگران...	۳	۳/۸۶	۰/۵۸	۱۲/۶۱	۰/۰۰۱
وجود جزایر ...	۳	۳/۹۰	۰/۷۱	۱۰/۸۷	۰/۰۰۱
سطح آگاهی مردم در خصوص ...	۳	۳/۹۰	۰/۸۸	۸/۷۳	۰/۰۰۱
مشرف بودن به دریا و استفاده ...	۳	۴/۴۱	۰/۴۹	۲/۳۳	۰/۰۰۱
تنوع در سنت‌ها و صنایع دستی	۳	۳/۶۸	۰/۶۱	۸/۳۰	۰/۰۰۱
توانمندی‌های مربوط به ورزش‌های	۳	۴/۲۸	۰/۷۰	۱۷/۹۸	۰/۰۰۱
برگزاری رقابت‌های مختلف ورزش...	۳	۳/۹۳	۰/۸۰	۹/۸۹	۰/۰۰۱
اعتقاد مسئولان به اشتغال‌زایی...	۳	۳/۲۲	۰/۱۷	۱/۶۰	۰/۰۱
توانمندی اقتصاد بومی جهت...	۳	۳/۷۰	۰/۰۲	۵/۸۳	۰/۰۰۱
جاذبه‌های طبیعی مربوط به شکار و صید	۳	۳/۳۰	۱/۱۴	۲/۲۶	۰/۰۳

در تحلیل استنباطی به‌منظور بررسی سطح معناداری از آزمون (t) در سطح $\alpha = 0/05$ استفاده شد، با توجه به اینکه میانگین‌های حاصل در تمامی موارد بزرگ‌تر از حد متوسط (۳) بوده و t حاصله نیز از مقدار بحرانی جدول بزرگ‌تر است، نسبت به سطح میانگین تفاوت معناداری وجود دارد (جدول ۲).

در نتایج به‌دست‌آمده t حاصل از مقدار بحرانی جدول بزرگ‌تر است، در نتیجه نسبت به سطح میانگین تفاوت معناداری وجود دارد (جدول ۳).

جدول ۳. نتایج آزمون t تک‌متغیره، مقایسه میانگین موارد مربوط به نقاط ضعف استان هرمزگان در زمینه گردشگری ورزشی با سطح متوسط (۳)

ضعف‌های گردشگری ورزشی در استان هرمزگان	سطح متوسط	میانگین	انحراف معیار	t	سطح معناداری
بالا بودن سطح قیمت محصولات و ...	۳	۳/۳۴	۰/۸۴	۳/۵۰	۰/۰۰۱
نبود سیستم کارت‌های اعتباری ...	۳	۳/۷۷	۰/۹۸	۶/۶۹	۰/۰۰۱
عدم انعکاس رویدادهای ورزشی در ...	۳	۳/۶۲	۰/۸۴	۶/۲۴	۰/۰۰۱
عدم همکاری و هماهنگی لازم بین ...	۳	۳/۸۰	۰/۸۹	۷/۷۴	۰/۰۰۱
نبود افراد متخصص در پست ...	۳	۴/۰۵	۰/۷۸	۱۱/۵۶	۰/۰۰۱
کیفیت وسایل نقلیه عمومی درون ...	۳	۳/۴۵	۰/۸۲	۴/۷۳	۰/۰۰۱
عدم اختصاص اردوگاه‌های ویژه به ...	۳	۴/۰۵	۰/۸۹	۱۰/۰۶	۰/۰۰۱
نبود اماکن ورزشی - تفریحی ...	۳	۳/۷۹	۰/۶۶	۱۰/۲۰	۰/۰۰۱
نبود استانداردهای بین‌المللی ...	۳	۴/۱۶	۰/۷۳	۱۳/۶۹	۰/۰۰۱
عدم استفاده از فناوری روز دنیا در ...	۳	۴/۱۹	۰/۴۰	۲۵/۶۹	۰/۰۰۱
نداشتن برنامه راهبردی برای توریسم..	۳	۳/۴۸	۰/۹۱	۴/۴۸	۰/۰۰۱
عدم مشارکت بخش خصوصی در ...	۳	۳/۸۲	۰/۹۳	۷/۵۳	۰/۰۰۱
نبود وبسایت‌های مختلف ...	۳	۳/۸۴	۰/۵۹	۱۲/۲۳	۰/۰۰۱
گرما و وجود رطوبت ...	۳	۳/۵۶	۰/۷۸	۶/۱۴	۰/۰۰۱
عدم توانایی در برگزاری تورنمنت‌های...	۳	۳/۹۰	۰/۷۱	۱۰/۸۷	۰/۰۰۱
عدم انجام بازاریابی علمی با کمک ...	۳	۴/۲۷	۰/۷۳	۱۴/۸۸	۰/۰۰۱
عدم برگزاری سمینارهای علمی ...	۳	۳/۹۲	۰/۷۸	۱۰/۰۹	۰/۰۰۱
عدم انتشار اطلاعات مربوط به رویداد ...	۳	۳/۷۸	۰/۹۹	۶/۷۴	۰/۰۰۱

با توجه به اینکه میانگین‌های حاصل در تمامی موارد بزرگ‌تر از حد متوسط (۳) بود و t حاصل نیز از مقدار بحرانی جدول بزرگ‌تر است، نسبت به سطح میانگین تفاوت معناداری وجود دارد (جدول ۴).

براساس نتایج حاصل براساس آزمون فریدمن بین اولویت‌بندی پنج شاخص تأثیرگذار بر گردشگری ورزشی در استان هرمزگان تفاوت معناداری وجود دارد (جدول ۶).

جدول ۴. نتایج آزمون t تک‌متغیره، مقایسه میانگین موارد مربوط به فرصت‌های موجود در استان هرمزگان در زمینه گردشگری ورزشی با سطح متوسط (۳)

فرصت‌های گردشگری ورزشی در استان هرمزگان	سطح متوسط	میانگین	انحراف معیار	t	سطح معناداری
امکانات استان در عرصه ورزش...	۳	۴/۵۸	۰/۶۴	۲۱/۱۵	۰/۰۰۱
موقعیت جغرافیایی...	۳	۴/۴۴	۰/۵۸	۲۱/۳۰	۰/۰۰۱
دسترسی آسان به راه‌های آبی	۳	۴/۲۲	۰/۶۵	۱۶	۰/۰۰۱
افزایش استقبال عمومی مردم از ...	۳	۴/۱۸	۰/۸۵	۱۱/۷۷	۰/۰۰۱
برگزاری دوره‌های مربیگری و ...	۳	۳/۹۷	۰/۶۹	۱۲/۱۰	۰/۰۰۱
افزایش توجه دولت به سرمایه‌گذاری ...	۳	۳/۶۸	۱/۰۸	۵/۴۳	۰/۰۰۱
وجود داد و ستد و بازار وسیع در ...	۳	۴/۱۵	۰/۶۲	۱۵/۹۵	۰/۰۰۱
ترویج فرهنگ و سنت‌ها با حضور ...	۳	۴/۰۳	۰/۶۷	۱۳/۱۸	۰/۰۰۱
برپایی نمایشگاه‌های متنوع در زمینه ...	۳	۳/۹۳	۰/۷۹	۱۰/۱۱	۰/۰۰۱

جدول ۵. نتایج آزمون t تک‌متغیره، مقایسه میانگین موارد مربوط به تهدیدهای موجود در استان هرمزگان در زمینه گردشگری ورزشی با سطح متوسط (۳)

تهدیدهای گردشگری ورزشی در استان هرمزگان	سطح متوسط	میانگین	انحراف معیار	t	سطح معناداری
عدم جذب سرمایه‌های خارجی در ...	۳	۴/۲۲	۰/۷۵	۱۳/۸۹	۰/۰۰۱
نبود حامیان مالی ...	۳	۴/۲۵	۰/۹۱	۱۱/۷۱	۰/۰۰۱
بالا بودن تخلفات اجتماعی...	۳	۴/۲۰	۰/۸۰	۱۲/۸۹	۰/۰۰۱
وجود برخی تعصبات مذهبی ...	۳	۳/۸۵	۰/۸۳	۸/۷۷	۰/۰۰۱
وجود تبلیغات منفی در خارج از کشور	۳	۴/۴۰	۰/۷۴	۱۶/۱۲	۰/۰۰۱
عدم وضوح در سیاست گذاری و ...	۳	۴/۱۴	۰/۸۲	۱۲/۸۲	۰/۰۰۱
ضعف در ناوگان حمل‌ونقل هوایی ..	۳	۴/۲۲	۰/۹۶	۱۰/۸۴	۰/۰۰۱
ضعف در ناوگان حمل‌ونقل ریلی ...	۳	۴/۳۴	۰/۶۷	۱۷/۰۹	۰/۰۰۱
نبود تسهیلات ویژه برای ...	۳	۳/۹۴	۰/۷۶	۱۰/۶۰	۰/۰۰۱
نوسان پول رایج کشور در مقابل ...	۳	۳/۹۶	۱/۰۷	۷/۶۴	۰/۰۰۱

جدول ۶. نتایج آزمون فریدمن، اولویت‌بندی پنج شاخص تأثیرگذار بر گردشگری ورزشی در استان هرمزگان

اولویت‌بندی	میانگین رتبه‌ای	df	آمار فریدمن	سطح معناداری
جاذبه‌های گردشگری	۴/۰۸			
تجهیزات، تسهیلات و رویدادهای ورزشی	۳/۲۶			
اجتماعی و فرهنگی	۲/۸۷	۴	۶۹/۸۲	۰/۰۰۱
اقتصادی و بازاریابی	۲/۸۵			
خدمات حمل‌ونقل	۱/۹۵			

بحث و نتیجه‌گیری

از مزیت‌های عوامل درونی ناحیه مورد مطالعه، به‌عنوان نقاط قوت یاد می‌شود. یافته‌ها در خصوص نقاط قوت استان هرمزگان در زمینه گردشگری ورزشی از دیدگاه افراد مورد مطالعه نشان داد وجود مواد غذایی و آشامیدنی متناسب با سلیقه‌های مختلف گردشگران، جاذبه‌های مربوط به طبیعت‌درمانی، کیفیت اسکان در هتل‌ها، توانمندی‌های مربوط به ورزش‌های آبی و ساحلی، وجود جزایر، جاذبه‌های طبیعی مربوط به شکار و صید، تنوع در سنت‌ها و صنایع دستی، ارتباط کارکنان با گردشگران، برگزاری رقابت‌های مختلف ورزشی در چارچوب لیگ‌های متفاوت، اعتقاد مسئولان به اشتغال‌زایی از طریق صنعت گردشگری، توانمندی اقتصاد بومی به‌منظور سرمایه‌گذاری در گردشگری و سطح آگاهی مردم در خصوص گردشگری، مشرف بودن به دریا و کشورهای حوزه خلیج فارس، مناطق آزاد و استفاده از سواحل دریا، نقاط قوت استان هرمزگان در زمینه گردشگری ورزشی هستند. بنابراین وجود امکانات، امنیت، جاذبه‌های طبیعی، مهارت‌های ارتباطی مردم و توانمندی‌های مرتبط با سرمایه‌گذاری موجب می‌شود استان هرمزگان بتواند ضمن برگزاری مسابقات مختلف ورزشی در سطوح متفاوت، گردشگران زیادی را به سوی خود جلب کند. اهمیت این موضوع به‌حدی است که در اغلب پژوهش‌های داخلی و خارجی به آن اشاره شده است. از آن جمله می‌توان به مطالعه هنرور (۱۳۸۴)، نیسیان (۱۳۸۴)، رنجبریان (۱۳۸۴) و نوحه‌گر و همکاران (۱۳۸۸) اشاره کرد که در تحقیقات خود به امکانات، امنیت، جاذبه‌های گردشگری، فرهنگ، کیفیت اسکان، مهارت‌های ارتباطی مردم و توانمندی‌های مرتبط با سرمایه‌گذاری اقتصادی به‌عنوان عوامل تأثیرگذار در گردشگری، اشاره کرده‌اند. بر همین اساس استان

هرمزگان برای رسیدن به جایگاه واقعی خود در زمینه گردشگری ورزشی و برآوردن نیازها و خواسته‌های گردشگران ورزشی، باید از تمامی امکانات بالقوه خود به‌نحو مطلوب استفاده کنند (۹، ۱۷-۱۹).

نتایج نشان داد استان هرمزگان ضعف‌های بسیاری در زمینه گردشگری ورزشی دارد که می‌تواند موجب ایجاد اختلال در فرایند جذب گردشگران ورزشی شود. این ضعف‌ها شامل بالا بودن سطح قیمت محصولات و هزینه ارائه خدمات، نبود سیستم کارت‌های اعتباری جهانی در خودپردازها و مراکز فروش، عدم انعکاس رویدادهای ورزشی در رسانه‌ها، عدم همکاری و هماهنگی لازم بین سازمان‌ها و نهادهای مختلف در زمینه گردشگری ورزشی، نبود افراد متخصص در پست‌های مختلف، کیفیت وسایل نقلیه عمومی درون‌شهری، عدم اختصاص اردوگاه‌های ویژه به گردشگران ورزشی، نبود اماکن تفریحی- ورزشی مناسب در استان، نبود استانداردهای بین‌المللی در ورزشگاه‌ها و سالن‌های ورزشی، عدم استفاده از فناوری روز دنیا در برگزاری مسابقات ورزشی، نداشتن برنامه راهبردی ورزشی، عدم مشارکت بخش خصوصی در زمینه گردشگری ورزشی، نبود وب‌سایت‌های مختلف در خصوص مسائل فرهنگی- ورزشی، ناتوانی در برگزاری تورنمنت‌های بزرگ ورزشی، گرما و رطوبت، عدم بازاریابی علمی با کمک متخصصان و فناوری روز در زمینه گردشگری ورزشی، عدم برگزاری سمینارهای علمی- تخصصی در زمینه گردشگری ورزشی و عدم انتشار اطلاعات مربوط به رویدادهای ورزشی و مراسم جانبی آن قبل از برگزاری رویدادهای ورزشی است. در مطالعات رئیس‌دانا (۱۳۷۳)، رکن‌الدین افتخاری و مهدوی (۱۳۸۴)، اصفهانی و همکاران (۱۳۸۸)، بلازی^۱ (۱۹۸۷)، یاماگوشی^۲ (۲۰۰۵) و اصفهانی و همکاران (۲۰۰۹)، به عواملی چون امکانات و

1. Blazey

2. Yamaguchi

تجهیزات، بهره‌گیری از فناوری نوین، وجود تعصبات مذهبی، قیمت‌ها و هزینه‌ها، آموزش نیروی انسانی، مشکلات سازمانی و کارگزاری، بازاریابی و تبلیغات و خدمات اشاره شده است. همان‌گونه که اشاره شد استان هرمزگان در زمینه گردشگری ورزشی با ضعف‌های زیادی روبه‌روست، به‌طوری‌که در اولویت‌بندی عوامل درونی، ضعف‌ها در اولویت بالاتری نسبت به نقاط قوت قرار دارند. برای برطرف کردن این ضعف‌ها، برنامه‌ریزی صحیح و مشارکت و همکاری همه‌جانبه سازمان‌های مختلف ضروری و الزامی است (۳، ۸، ۱۰، ۲۰، ۲۵، ۲۷). به مسئولان ورزش استان پیشنهاد می‌شود با در نظر گرفتن استانداردهای بین‌المللی نسبت به بازسازی ورزشگاه‌های موجود اقدام کنند و در ساخت ورزشگاه‌های جدید این استانداردها را در نظر بگیرند و با استفاده از فناوری پیشرفته و با بهره‌گیری از متخصصان بازاریابی به توسعه صنعت گردشگری ورزشی در هرمزگان کمک کنند.

در پژوهش حاضر فرصت‌های برشمرده‌شده در زمینه گردشگری ورزشی در استان هرمزگان شامل موقعیت جغرافیایی استان هرمزگان، امکانات استان هرمزگان در عرصه ورزش‌های آبی، دسترسی آسان به راه‌های آبی، افزایش استقبال عمومی مردم از رویدادهای ورزشی، برگزاری دوره‌های مربیگری و داوری مختلف، افزایش توجه دولت به سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری، وجود دادوستد و بازار وسیع در استان، ترویج فرهنگ و سنت‌ها با حضور گردشگران ورزشی و برپایی نمایشگاه‌های متنوع در زمینه‌های مختلف است. افزایش توجه دولت و مجلس به گردشگری و تأکید بر کسب درآمدهای غیرنفتی و افزایش اقبال عمومی مردم از رویدادهای ورزشی به‌عنوان یک پدیده اجتماعی، بسترهای سرمایه‌گذاری در زمینه گردشگری ورزشی را فراهم آورد. در پژوهش‌های گراوند (۱۳۸۸)، اصفهانی و همکاران (۲۰۰۹)، حاتمی فر و

همکاران (۱۳۸۹) و فانک و برون^۱ (۲۰۰۹)، به تأثیر عواملی چون موقعیت جغرافیایی، گرایش دولت‌ها به گردشگری، مسائل فرهنگی، مسائل اقتصادی، نگرش مردم و مسئولان به گردشگری و برپایی نمایشگاه‌ها، بر صنعت گردشگری اشاره شده است (۲۶، ۲۴، ۱۴، ۶).

همان‌گونه که اشاره شد استان هرمزگان در زمینه گردشگری ورزشی فرصت‌هایی پیش رو دارد که در اولویت‌بندی عوامل بیرونی، این فرصت‌ها در اولویت بالاتری نسبت به تهدیدها قرار دارند. از این‌رو متولیان امر گردشگری و ورزش در سیاستگذاری و برنامه‌ریزی‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت خود می‌توانند با در نظر گرفتن این فرصت‌ها به پیشرفت گردشگری ورزشی در استان کمک شایانی کنند.

از محدودیت‌ها و تنگناهای ناشی از عوامل بیرونی ناحیه مورد مطالعه، به‌عنوان تهدیدها یاد می‌شود. یافته‌ها در خصوص تهدیدهای موجود در استان هرمزگان در زمینه گردشگری ورزشی نشان داد که از نظر گروه‌های مورد مطالعه تهدیدهایی همچون عدم جذب سرمایه‌های خارجی در زمینه گردشگری ورزشی، نبود حامیان مالی ورزشی (اسپانسرها)، بالا بودن تخلفات اجتماعی، وجود برخی تعصبات مذهبی - اجتماعی در میان مردم، وجود تبلیغات منفی در خارج از کشور، عدم وضوح در سیاستگذاری و قوانین اجرایی در خصوص گردشگری ورزشی، ضعف در ناوگان حمل‌ونقل هوایی، ضعف در ناوگان حمل‌ونقل ریلی برون‌شهری، نبود تسهیلات ویژه برای صدور روادید و امور گمرکی گردشگران و نوسان پول رایج کشور در مقابل ارزهای خارجی، در زمینه گردشگری ورزشی در استان هرمزگان وجود دارد. همان‌گونه که پیشتر اشاره شد، تهدیدهایی که در یک منطقه وجود دارد ناشی از محدودیت‌های عوامل بیرونی است و شاید منطقه

مورد مطالعه نقش چندانی در به‌وجود آمدن وضعیت موجود نداشته باشد. خوشبختانه فرصت‌های موجود در استان هرمزگان در زمینه گردشگری ورزشی در اولویت بالاتری از تهدیدها قرار گرفته‌اند.

امروزه نقش مسائل اقتصادی و حامیان مالی ورزشی در توسعه ورزش و بالطبع گردشگری ورزشی بسیار مهم و حیاتی توصیف می‌شود. وجود اسپانسرها موجب تزریق منابع مالی در ورزش شده و به‌دنبال آن پیشرفت ورزش حاصل خواهد شد که موجب استقبال بیشتر مردم از ورزش و رویدادهای ورزشی خواهد شد. به‌طوری‌که در کشورهای صنعتی و حتی نیمه‌صنعتی، دولت‌ها برای حمایت از ورزش، در قبال پذیرفتن حمایت مالی از باشگاه‌ها و رویدادهای ورزشی، بسته‌های تشویقی و معافیت‌های مالیاتی متنوعی را برای کارخانه‌های صنعتی و بنگاه‌های خدماتی در نظر می‌گیرند. همچنین داشتن ناوگان حمل‌ونقل هوایی، ریلی و حتی دریایی ایمن و منظم، همراه با ارائه خدمات مناسب از الزامات دیگری است که برای توسعه گردشگری ورزشی مورد نیاز کشورها و شهرهاست. از سوی دیگر آلودگی‌های زیست‌محیطی یکی از مهم‌ترین تهدیدهایی است که نه تنها شهرها و کشورها بلکه کره زمین را در معرض خطر قرار داده است. گرامیان (۱۳۸۷)، اصفهانی و همکاران (۱۳۸۸) و دیری و جاگو (۲۰۰۴)، به عوامل مهمی چون مسائل اقتصادی، حمل‌ونقل و آلودگی‌های زیست‌محیطی اشاره شده است (۲۲، ۱۳، ۳).

یافته‌ها در خصوص شاخص‌های تأثیرگذار بر گردشگری ورزشی در این استان نشان داد پنج شاخص اقتصادی و بازاریابی، اجتماعی و فرهنگی، جاذبه‌های گردشگری، تجهیزات، تسهیلات و رویدادهای ورزشی آبی و خدمات حمل‌ونقل بر صنعت گردشگری ورزشی در استان تأثیرگذار است. همچنین در زمینه اهمیت

شاخص‌ها و میزان اثرگذاری آنها مشخص شد به‌ترتیب جاذبه‌های گردشگری، تجهیزات و تسهیلات و رویدادهای ورزشی، اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی و بازاریابی و خدمات و حمل‌ونقل بر گردشگری ورزشی در استان تأثیرگذارند. بی‌تردید کشورها و شهرهایی که در زمینه میزبانی مسابقات بزرگ از جمله المپیک و مسابقات جهانی، و به‌دنبال آن در توسعه گردشگری ورزشی موفق عمل کرده‌اند، از جاذبه‌های گردشگری و تجهیزات و تسهیلات به‌عنوان امتیاز بهره گرفته‌اند. برامول^۱ (۱۹۹۷) و اصفهانی و همکاران (۲۰۰۹) به نقش جاذبه‌های گردشگری و تجهیزات و تسهیلات اشاره کرده‌اند (۲۱، ۲۴). دو شاخص جاذبه‌های گردشگری و تجهیزات و تسهیلات و رویدادهای ورزشی در زمینه گردشگری ورزشی در استان هرمزگان در اولویت بالاتری نسبت به سایر شاخص‌ها قرار گرفته‌اند. این موضوع می‌تواند مؤید این مطلب باشد که در توسعه گردشگری ورزشی در استان باید توجه بیشتری به این شاخص‌ها صورت گیرد و به مسئولان ورزش استان پیشنهاد می‌شود در برگزاری رویدادهای ورزشی، زمان بیشتری را به بازدید گردشگران از جاذبه‌های گردشگری استان اختصاص دهند. براساس نتایج تحقیق مسئولان امر می‌توانند با استفاده از فناوری پیشرفته و با بهره‌گیری از متخصصان بازاریابی، تجهیز استادیوم‌ها و سالن‌های ورزشی به آخرین فناوری‌های ورزشی دنیا و همچنین تجهیز هیأت‌های ورزشی به امکانات پیشرفته ورزشی و راه‌اندازی وب‌سایت‌های مربوط به مسائل فرهنگی و ورزشی گام بلندی در جهت توسعه گردشگری ورزشی بردارند. همچنین با تنظیم تقویمی منسجم با کمک استادان دانشگاه نسبت به برگزاری سمینارهای گردشگری ورزشی، تشکیل کارگروهی متشکل از متولیان گردشگری و متولیان ورزش و سایر سازمان‌های مربوط نسبت به

1. Bramwell

ایجاد هماهنگی و همکاری بین این سازمان‌ها اقدام کنند و با در نظر گرفتن استانداردهای بین‌المللی، ورزشگاه‌های موجود را بازسازی کنند. افزایش ناوگان حمل‌ونقل عمومی درون‌شهری در زمان برگزاری رویدادهای ورزشی و اختصاص زمان بیشتر به بازدید گردشگران از جاذبه‌های گردشگری استان می‌تواند در پیشبرد اهداف گردشگری بسیار مفید باشد.

منابع و مآخذ

۱. احسانی، محمد و هادوی، فریده. (۱۳۸۹). "بازار یابی گردشگری در ورزش". مجله اقتصاد ورزش، ش ۵، صص ۸۶-۱۰۲.
۲. احمدی، ابوالقاسم. (۱۳۹۰). "اثرات توسعه صنعت گردشگری ورزشی". پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشگاه علوم و تحقیقات واحد بندرعباس.
۳. اصفهانی، نوشین؛ گودرزی، محمود؛ اسدی، حسن و سجادی، نصرالله. (۱۳۸۸). "تحلیل عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی داخلی ایران". نشریه مدیریت ورزشی، ش ۱، صص ۱۷۵-۱۵۹.
۴. الهی، امیر. (۱۳۸۸). "بررسی موانع توسعه گردشگری در استان هرمزگان". پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشگاه علوم و تحقیقات واحد بندرعباس.
۵. بیک‌محمدی، حسن. (۱۳۷۹). "نگرش نو بر آثار اقتصادی توسعه جهانگردی با نگاه به ایران". ماهنامه اطلاعات سیاسی - اقتصادی، ش ۱۵۸، صص ۲۴۸-۲۵۳.
۶. حاتمی‌فر، ساناز؛ رحمانی، بیژن و شمس، مجید. (۱۳۸۹). "امکان‌سنجی توسعه پایدار گردشگری در شهر ملایر با استفاده از مدل SWOT". فصلنامه جغرافیا و مطالعات محیطی، ش ۳، صص ۱۳-۲۵.
۷. خسروی‌زاده، اسفندیار؛ حمیدی، مهرزاد؛ یدالهی، جهانگیر و خبیری، محمد. (۱۳۸۸). "شناسایی قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران و تنگناها و چالش‌های فراروی آن". نشریه مدیریت ورزشی، ش: ۱، صص ۱۹-۳۵.
۸. رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا و مهدوی، داوود. (۱۳۸۴). "راهکارهای توسعه گردشگری روستایی با استفاده از مدل SWOT". فصلنامه علمی-پژوهشی مدرس علوم انسانی، ش ۳۱، صص ۱-۳۱.
۹. رنجریان، بهرام و زاهدی، محمد. (۱۳۸۴). "خدمات صنعت گردشگری". اصفهان: انتشارات جهاد دانشگاهی.
۱۰. رئیس‌دانا، فریبرز. (۱۳۷۳). "بررسی رابطه سطح رشد اقتصادی و درآمد توریستی". ماهنامه سیر و سیاحت، ش ۱۲۸، صص ۴۲-۵۸.
۱۱. زیتونلی، عبدالمجید. (۱۳۹۰). "شناسایی توانایی‌های گردشگری ورزشی استان گلستان". نشریه پژوهش‌های مدیریت ورزشی و علوم حرکتی، سال اول، ش ۱، صص ۷۱-۸۳.
۱۲. سازمان میراث فرهنگی استان هرمزگان. (۱۳۹۲). Available from: www.mirashormozgan.blogsky.com/.

۱۳. گرامیان، ماندانا. (۱۳۸۷). "موانع و مشکلات فرهنگی توریسم در شهر اصفهان". پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشکده علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان.
۱۴. گراوند، نادر. (۱۳۸۸). "بررسی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی استان لرستان با تأکید بر جاذبه‌های طبیعی". پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه اصفهان.
۱۵. محرم‌زاده، مهرداد و قیامی راد، امیر. (۱۳۸۷). "گردشگری ورزشی در ایران". تبریز: انتشارات سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تبریز.
۱۶. نگهداری، فاطمه. (۱۳۹۲). "توانمندی‌های ورزشی استان هرمزگان". پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشگاه علوم و تحقیقات واحد بندرعباس.
۱۷. نوحه‌گر، احمد؛ حسین‌زاده، محمدمهدی و پیراسته، اسماء. (۱۳۸۸). "ارزیابی قابلیت‌های طبیعت‌گردی جزیره قشم با بهره‌گیری از مدل مدیریت استراتژی SWOT". نشریه جغرافیا و توسعه، ش ۱۵، صص ۱۷۲-۱۵۱.
۱۸. نیسیان، فرهاد. (۱۳۸۴). "توریسم ورزشی و راهکارهای گسترش آن بین زنان". پنجمین کنگره بین‌المللی علمی- ورزشی به‌سوی آینده، دانشگاه تهران، ۳۰ و ۳۱ شهریور ۱۳۸۴.
۱۹. هنرور، افشار و غفوری، فرزاد. (۱۳۸۴). "محدودیت‌های گردشگران در سفر به رویدادهای ورزشی بین‌المللی برگزارشونده در کشور". پنجمین کنگره بین‌المللی علمی- ورزشی به‌سوی آینده، دانشگاه تهران، ۳۰ و ۳۱ شهریور ۱۳۸۴.
20. Blazey, M. A. (1987). "The difference between participants and non- participants in a senior travel programme". *Journal of Travel Research*, 26, pp: 7-12.
21. Bramwell, B. (1997). "Strategic planning before and after a mega-event". *Tourism Management*, 18, pp: 167-176.
22. Deery, M., Jago, L. (2004). "Sport tourism or event tourism: are they one and the same?". *Journal of Sport Tourism*, 9(3), pp: 235-245.
23. Emery, P. (2010). "Past, present, future major sport event management practice: the practitioner perspective". *Sport Management*, 13, pp: 158-170.
24. Esfahani, N., Assadi, H. (2009). "I.R.IRAN tourism specification". Korea: 15th Asia Pacific Tourism Association Annual Conference.
25. Funk, D. C., Bruun, T. J. (2009). "The role of socio-psychological and culture-education motives in market international sport tourism: a cross-cultural perspective". *Tourism Management*, 28, pp: 806-819.
26. Jago, L. K. (2003). "Sport tourism in Australia". *Journal of Sport Tourism*, 8(1), pp: 7-8.
27. Yamaguchi, Y. (2005). "Sport tourism, sport volunteer and sport for all". *Journal of Asian Sport for All*, 1, pp: 29-36.